

Vielse udenfor kirkerummet

FOLKEKIRKEN

Baggrund

På bispemødet i Haderslev den 24. oktober 2012 tog biskopperne følgende beslutning:

Biskopperne er enige om, at der skal ske lettelser i den nugældende praksis omkring vielser uden for kirkerummet.

På bispemødet i Nyborg den 22. april og 23. april 2013 tilsluttede alle biskopperne sig nedenstående redegørelse, der angiver baggrunden og retningslinjerne for, at folkekirkens præster nu efter ansøgning kan få til-ladelse til at afholde vielse uden for kirkens rum.

Teologiske overvejelser

Biskopperne er enige om at fastholde kirkerummet som det naturlige sted for en folkekirkelig vielse, fordi kirkerummet med alter, døbefont og prædikestol sætter ægteskabet og den ægteskabelige kærlighed ind i et bredere kirkeligt og folkeligt perspektiv.

I kirken er vilkårene ens for alle, og kirkerummet giver optimale muligheder for salmesang og musik i forbindelse med vielsen/velsignelsen.

Præstens rolle

De mange friluftsgudstjenester, som afholdes for eksempel Kristi Himmelfartsdag og 2. pinsedag, har imidlertid givet den erfaring, at det kan være meningsfyldt at holde gudstjeneste uden for kirkens rum under forudsætning af, at en sådan gudstjeneste tilrettelægges således, at rammerne understøtter indholdet.

Desuden har friluftsgudstjenesterne flyttet grænserne for, hvor det er naturligt at holde gudstjenester.

Præsterne må som udgangspunkt have mulighed for at være imødekommende over for brudepars særlige ønsker, såfremt man ikke går på kompromis med den pågældende tjenestes evangeliske indhold og/eller den enkelte præsts grænser for, hvad han/hun finder teologisk og liturgisk forsvarligt.

Historisk baggrund

1529

Luthers ritual fra Traubüchlein 1529 blev norm i Danmark efter reformationen til 1685, hvor selve vielsen fandt sted uden for kirkerummet, som regel i brudens hjem, og parret blev derefter velsignet i kirken.

1685

I 1685 rykkede man vielse og velsignelse indenfor i kirkerummet. I 1800-tallet fik man de første skilsmisser, hvilket gav anledning til, at biskop Münster lavede et ritual for vielse af fraskilte.

1851

I 1851 blev den tvungne kirkelige vielse ophævet, og i 1922 indførtes valgfrihed for alle mellem kirkelig og borgerlig vielse.

1858

I 1858 blev der lavet endnu et ritual af P. C. Kierkegaard og igen et nyt i 1897 med tilspørgslen "indtil døden jer skiller".

Andre årstal

I 1912 og 1992 kom der igen nye ritualer, og indenfor de sidste 100-120 år smitter samfundets forhold til kærlighed og ægteskab af på præsternes arbejde med vielsen.

Indtil bekendtgørelsen i 1969 om vielse inden for folkekirken havde præsterne en stående bemyndigelse til at foretage vielser i brudens eller brudgommens hjem. Med 1969-bekendtgørelsen blev praksis mere restriktiv, og dette er fortsat gældende.

Regelsættet

Hidtil har biskopperne været enige om at tolke den gældende bestemmelse i ægteskabsloven således, at man kun gav tilladelse til vielse uden for kirkens rum i tilfælde af sygdom, som gjorde det umuligt for en af parterne, eller begge, at komme i kirke.

De gældende bestemmelser findes i Bekendtgørelse nr. 547 om vielse inden for folkekirken, § 3:

§ 3. Vielsen foretages i kirken, medmindre en af parterne på grund af livsfarlig sygdom anmoder om at blive viet på sit sygeleje. I sidst nævnte tilfælde skal præsten umiddelbart efter vielsen afgive indberetning om denne til biskoppen, så vidt muligt vedlagt lægeerklæring.

Stk. 2 Når særlige grunde taler derfor, kan biskoppen tillade, at vielse foretages i brudens hjem eller et andet sted, såfremt parterne og præsten er enige derom. Biskoppen kan endvidere meddele stående tilladelse til, at vielse foretages i et til gudstjenstlig brug godkendt lokale.

Stk. 3 Vielsen, der skal foregå i overværelse af mindst to vidner, foretages i overensstemmelse med et af de autoriserede ritualer for brudevielse i folkekirken. Biskoppen kan tillade mindre afvigelser fra ritualerne.

§ 4 Opregner de præster, som har ret til at foretage vielser, og § 5 fastslår, at der vedrørende vielsens sted gælder de samme bestemmelser for kirkelig velsignelse som for vielse.

Biskoppernes beslutning om, at der kan ske lettelser i den nugældende praksis, gennemføres på baggrund af en mere vidtgående tolkning af bestemmelsen i stk. 2 om, at vielse kan ske uden for kirkens rum "når særlige grunde taler derfor".

Biskoppernes vejledning

1. Et brudepars særlige tilknytning til et bestemt sted, herunder brudeparrets særlige ønske om at blive viet på dette sted, opfylder efter biskoppernes forståelse bestemmelsen i "Bekendtgørelse om vielse i folkekirken" § 3 stk. 2 om, at biskoppen kan tillade vielse det pågældende sted "når særlige grunde taler derfor".
2. Det er en forudsætning, at brudeparret og præsten er enige, jvf. den ovenfor citerede bekendtgørelse, § 3 stk. 2. Dette indebærer, at præsten ikke har pligt til at medvirke.
3. Uanset lokalitet er der tale om en kirkelig vielse, hvor forkyndelsen af evangeliet er det helt centrale. Dette har de praktiske konsekvenser, at man skal kunne høre, hvad der bliver sagt, syngt og bedt. Derfor er det præstens ansvar at sikre ro og værdighed omkring handlingen. Præsten bør overveje muligheden for et bord, der kan tjene som alter, og gerne et kors. Endvidere bør det overvejes om eller hvordan brudeparret skal knæle, og om der skal være stole eller siddemulighed for brudeparret og gæsterne. Præsten skal kunne godkende det pågældende sted, og det er brudeparrets ansvar at indhente de fornødne godkendelser hos stedets ejer, eller hos den pågældende politimyndighed. Vielsen må ikke forstyrres af det offentlige rum, og vielsen må ikke forstyrre det offentlige rum på en sådan måde, at offentligheden påtvinges at være vidne til en kirkelig vielse.
4. Det nugældende vielsesritual anvendes ved vielser uden for kirkens rum, dog med den ændring, at antallet af salmer kan reduceres. Vielsen kan finde sted, enten i et andet lokale end kirkerummet, eller på et nærmere angivet sted ude i det fri. Der anvises ikke bestemte vielsessteder uden for kirkens rum, men den enkelte biskop kan eventuelt i et brev til præsterne anføre eksempler på typer af lokaliteter, der er egnede.
5. Det er præstens ansvar, i samarbejde med brudeparret, at de musikalske led kan afvikles som en del af den liturgiske helhed. Vielsen registreres efter gældende bestemmelser i kirkebogen for det sogn, hvor vielsen foretages.

6. Når denne vejlednings retningslinjer følges, herunder at præsten har vurderet de oven for nævnte forhold, vil biskopperne i en forsøgsperiode på to år, efter ansøgning i hvert enkelt tilfælde, give tilladelse til at afholde vielse uden for kirkens rum. De præster, som afholder sådanne vielser, anmodes om til deres biskop at indsende en kort evaluering af hver enkelt tjeneste umiddelbart efter at denne har fundet sted. Der vedlægges evalueringsskemaer til brug for præsten og for brudeparret.

Udgivet af Roskilde Stift, maj 2013
Layout Bo Nygaard Larsen Fotos Colourbox
www.roskildestift.dk

